ਭੀਮ ਰਾਓ ਬਸਵੰਤ ਰਾਓ ਪਾਟਿਲ
ਬਨਾਮ
ਕੇ. ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ
(2023 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 4632)
ਜੁਲਾਈ 24, 2023
[ਐਸ. ਰਵੀਂਦਰ ਭਾਟ* ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 – ਆਰ. ਸੱਤਮ, ਨਿ.11, ਆਰ. ਬਾਰਾਂਵੀਂ, ਨਿ.6 – ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 – ਧਾਰਾਵਾਂ 8, 33ਏ, 33ਬੀ, 81, 84, 100 – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ – ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ, ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਆਰ. ਸੱਤਮ, ਨਿ.11 ਅਧੀਨ ਇਸਦੀ ਖਾਰਜੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ – ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ 81 ਅਤੇ 81(3) ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 83ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ – ਅਨੁਸਾਰਨਾ, ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਆਰ. ਸੱਤਮ, ਨਿ.11 ਅਧੀਨ ਜੋ ਕਿ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾ ਖੁਲਾਸੇ ਸੰਬੰਧੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੂਰੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸੂਚਿਤ ਚੋਣ – ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ – ਸੂਚਿਤ ਚੇਤਨਾ ਅਧਾਰਿਤ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅੰਗ ਹੈ – ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਭਿਵਿਆਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ – ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 326 ਵਿੱਚ ਅਭਿਵਿਆਕਤੀ ਲੱਭਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ:

1.ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਦੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਲੰਬਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਨਾ ਖੁਲਾਸੇ ਸੰਬੰਧੀ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ

ਦੋਸ਼ਾਂ ਸਬੰਧੀ ਗੈਰ-ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਢੰਗ ਬਾਰੇ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਫੌਂਟ ਦਾ ਆਕਾਰ, ਸਬੰਧਤ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋਕਾਈ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਆਦਿ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਅਨੁਪਾਲਣਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ VII ਨਿਯਮ 11 ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ XII ਨਿਯਮ 6 ਅਧੀਨ ਵੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਜਾਂਚੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ (ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਵਿਵਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾ-ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ) ਪੂਰੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ (ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ) ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਨਿਆਂਇਕ ਰਿਕਾਰਡ

ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਸ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਸਰਾਸਰ ਅਪਰਯਾਪਤ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਧਾਰਿਤ ਚੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀਮਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਰਾਜ ਲਈ ਲੰਮੀ ਅਤੇ ਕਠਿਨ ਲੜਾਈ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵੋਟਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 326 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਵੋਟਰ ਦਾ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਿੱਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ- ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਵਿਕਸਿਤ- ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ-ਨਿਆਂਪ੍ਰਦਾਨ ਦੇ ਸਮ□ੱਧ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਪਦੰਡ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਰਾਏ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੀ ਇਨਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਮੰਨਣਾਮਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਛੁਪਾਏ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ। ਕੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋ ਸੰਭਵਤ: ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਅਤੇ ਕੀ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਹਨ, ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਰਗੂਮੈਂਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਣਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ, ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ (ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਰਾਏ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 27 ਅਤੇ 28] ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰੈਸਟ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ & ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (ਯੂ.ਓ.ਆਈ.) & ਓਰਸ। [2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 148; ਡਾ. ਰਾਮਚੰਦਰ ਆਰ. ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਜਾਨਕੀਰਾਮਨ [1990] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 943; ਹਿਮਾਨੀ ਅਲੋਇਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਕੇ. ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ। [2017] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 67; ਵੀਰੇਂਦਰ ਨਾਥ ਗੌਤਮ ਬਨਾਮ ਸੱਤੀ ਸਿੰਘ & ਓਰਸ। [2016] 8 ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਲੀਮ ਭਾਈ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [2002] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 91; ਐਮ.ਵਾਈ. ਇਕਬਾਲ (ਐਚ.ਕੇ.) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜਹਾਜ਼ ਐਮ.ਵੀ. ਫਾਰਚੂਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ [2006] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 606; ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [2003] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 399; ਸੇਜਲ ਗਲਾਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਨਵੀਲਨ ਮਰਚੈਂਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ. [2017] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 557; ਜਯੋਤੀ ਬਸੁ ਬਨਾਮ ਦੇਬੀ ਘੋਸਾਲ [1982] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 318 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4632 ਦਾ 2023.

ਤਾਰੀਖ 17.03.2023 ਨੂੰ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਏ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 2020 ਵਿੱਚ ਈ.ਪੀ ਨੰਬਰ 34 ਦੇ 2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਸੁੰਦਰਮ, ਹਰਿਨੀ ਪੀ. ਰਾਵਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਮ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਆਰ ਰਾਓ, ਐਨ ਸੀ ਆਰਯਮਾ ਸੁੰਦਰਮ, ਹਰਿਨ ਪੀ. ਰਾਵਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਸ ਸ੍ਰਿਨਿਵਾਸ, ਐਮ ਆਰ ਜ਼ਫਰ, ਮਿਸਿਜ਼ ਨਿਸ਼ਾ ਪਦਮਨਾਭਨ, ਅਬਿਦ ਅਲੀ ਬੇਓਰਹਾਨ, ਪੀ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗੁਪਤਾ, ਮਨੋਹਰ, ਮਿਸਿਜ਼ ਸ਼੍ਰੇਯਾ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਿਸ ਅਜ਼ਰਾ ਰਹਮਾਨ, ਮਿਸ ਵਾਨਿਆ ਗੁਪਤਾ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਸੀਮ, ਅੰਕਿਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਿਸ ਵਿਯੁਸ਼ਤੀ ਰਾਵਤ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਰਵੀਂਦਰ ਭਾਟ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ

ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਇਥੇ "ਪਟੀਸ਼ਨ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ) ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਜਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਸੀ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ 11.04.2019 ਨੂੰ ਜ਼ਹੀਰਾਬਾਦ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ 23.05.2019 ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ (ਇਥੇ "ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ) ਨੂੰ 6229 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 (ਇਥੇ "ਐਕਟ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 81 ਅਤੇ 84 ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ 100(1)(ਡੀ)(ਆਈ)(ਤੀਜੀ) & (ਚੌਥੀ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਕੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਾਰਮ 26 (ਚੋਣ ਹਲਫਨਾਮਾ) ਵਿੱਚ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰੀ ਸੀ; ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ 10.10.2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ-4 ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਰੇ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਂਟ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਾਧੂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ; ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀਬੱਧਤਾ; ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਅਖਬਾਰ/ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਰ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਅਖਬਾਰ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

3.ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.") ਦੇ ਆਰਡਰ ਸੱਤਵੀਂ ਨਿਯਮ 11 ਅਧੀਨ ਇਸਦੀ ਰੱਦ ਲਈ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 81 ਅਤੇ 81 (3) ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ - ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33ਏ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕਟ, 1936 ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਐਕਟ, 1948 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਫੈਂਟ ਆਕਾਰ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ/ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਦਲੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

4.ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, 15.11.2021 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਮੈਮੋ# ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਗੜ੍ਹਵਾ ਦੀ ਫਾਈਲ ਤੋਂ ਸੀ.ਐਫ 97/2013 ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਸਬੰਧੀ 28.06.2013 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਆਰਡਰ ਸ਼ੀਟ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਚੋਣ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ") ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 340 ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 195 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸੱਚੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਝੂਠੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਖਿਲਾਫ ਉਚਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

5.ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਸੁਣੀ ਸੀ ਅਤੇ 23.12.2021 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। 15.06.2022 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ 12.09.2022 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਵੀ, ਅਰਥਾਤ 26.09.2022 ਨੂੰ, ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

6.ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਇ ਸੀ ਕਿ ਆਰਡਰ VII ਰੂਲ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੇਵਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਇ ਸੀ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਖਾਕੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

7.ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜ਼ਰੂਰੀਆਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 81(3) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸੀ.ਐਸ. ਸੁੰਦਰਾਮ, ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਕੇਵਲ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਸੀਜੇਐਮ, ਗੜ੍ਹਵਾ ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੇਸ ਨੰਬਰ ਸੀਆਰ 96ਪੀ; ਕੇਸ ਨੰ.

CF 97/13 ਮਿਤੀ 20.03.2013 ਫਾਰਮ 26 ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਚੋਣ ਹਲਫਨਾਮਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਕੇਸ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ ਫਾਰਮ 26 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਅਣ-ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਾਲ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਰਥਾਤ, ਲੇਬਰ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼. ਪੱਲੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਕਰਦੇ ਹੋਏ [/] ਸ੍ਰੀ ਬੀ. ਬੀ. ਪੱਲੀ (ਭਾਗੀਦਾਰ) ਅਤੇ [2] ਸ੍ਰੀ ਐਮ. ਬੀ. ਪੱਲੀ (ਭਾਗੀਦਾਰ) (ਕੇਸ ਨੰਬਰ.20/12), ਇਹ ਕੇਸ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸੀ ਅਧੀਨ ਪੇਮੈਂਟ ਆਫ ਵੇਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ, 1936 ਅਤੇ ਪੇਮੈਂਟ ਆਫ ਵੇਜ਼ਜ਼ (ਮਾਈਨਜ਼) ਰੂਲਜ਼, 1956। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 30.07.2013 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ; ਦੂਜਾ ਕੇਸ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲੇਬਰ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼. ਪੱਲੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੀ.ਬੀ. ਪੱਲੀ ਅਤੇ ਐਮ.ਬੀ. ਪੱਲੀ ਅੱਗੇ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 22ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ, 1948 ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ/ਮਾਲਿਕਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 05.09.2017 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।

8.ਸੁੰਦਰਮ ਜੀ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਜੇਐਮ ਗੜ੍ਹਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 27 ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਅਸਲ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪੇਮੈਂਟ ਆਫ ਵੇਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ ਅਤੇ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜ਼ਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਅਣ-ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33ਏ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਨਕ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ, ਦੋਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੈ।

9.ਡਾ. ਏ.ਐਮ. ਸਿੰਘਵੀ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜੋ ਆਰਡਰ VII ਰੂਲ 11 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੇਸਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਦਬਾਉਣਾ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਅਣ-ਘੋਸ਼ਣਾ, ਫਾਰਮ- 26 ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ:

ਅ) ਲੰਬਿਤ ਕੇਸ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਗੜ੍ਹਵਾ ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਜੋ ਫਾਰੈਸਟ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ।

b) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਫਾਰਮ-26 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਵਿੱਚ), ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪ੍ਰਯਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ "ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ" ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋ ਮਾਮਲੇ ਸੱਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ: ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਨੰਬਰ 20/2012 ਲੇਬਰ ਕੇਸ ਜੋ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਮਾਮਲਾ ਨੰਬਰ 1/2013, ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ।

10. ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚਣਾ ਕਿ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿਚਾਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਚਰਜ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਲੇਮ ਭਾਈ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਮਾਯਾਰ (ਐਚ.ਕੇ.) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜਹਾਜ਼ ਐਮ.ਵੀ. 'ਫਾਰਚੂਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ' ਨੇ, ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 11, ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਵਿਚਾਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੇਵਲ ਦਾਅਵੇ (ਯਾਨੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹ/ਬਚਾਅਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

11. ਅਗਲਾ ਤਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂਕਿ ਲੋਕ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਬੇਹੱਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਵਿੱਚ ਧੀਮੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣਾ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ, ਹੁਣੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਤਕਨੀਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋਏ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ

12. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33A, ਜੋ ਹਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

“33A. ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ:

(1) ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ, ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਹੇਠ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ—

(i) ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜੇ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ;

(ii) ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ [ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2), ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ] ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ।

(3) ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ

ਸੁਸਪੱਸ਼ਟ ਥਾਂ ਤੇ ਲਗਾ ਕੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਖਾਏਗਾ।

ਧਾਰਾ 8 ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 33A, ਜੋ ਕਿ 2002 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ ਸੂਚਿਤ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਸਥਾਰਤ ਐਲਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰੈਸਟ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ & ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (ਯੂਓਆਈ) & ਓਰਸ., ਵਿੱਚ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ) ਆਰਡਰ, 1968 ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟ: ਡਿਜੀਟਲ

“ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਪਲਬਧ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ, ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿਤ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧੀਕਰਣ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਨਾਸਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ, ਬਹਿਰੇ ਅਤੇ ਗੂੰਗੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਬਸ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਤਦਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵੀ ਮਤਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਸਰਬੋਤਮ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੰਤਮ ਘਟਨਾਵਧੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੂਚਿਤ ਮਤਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ, ਅੰਧੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

116. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹਨ:

(i) ਹਰੇਕ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫਾਰਮ ਭਰੇਗਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਰਵੇ।

(ii) ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੋਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰੇਗਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਬਕਾਇਆ ਹੈ।

(iii) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਾਰਟੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਬਾਰੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਲੰਬਿਤ ਹਨ

(iv) ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ ਇਸਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਹੋਣ।

(v) ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਸਥਾਨਕ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

13. ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ (ਤੀਜਾ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2002 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 33-ਬੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ "...ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ 'ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ' ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਅਤੇ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 33ਬੀ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ 'ਤੇ "ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ" ਲਗਾਈ ਹੈ, ਭਾਵੇਂਕ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਹੁਣ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਧੂਰੀ ਅਤੇ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।" ਇਸ ਨੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

14. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਾਰਮ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜੋ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ(s) ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਸਬੰਧੀ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ 10.10.2018 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"2. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਵਿਮਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(ਅ) ਲੋਕ ਸਭਾ, ਰਾਜ ਸਭਾ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਗੇ, ਜੋ ਹਲਕੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਾਲੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਫਾਰਮੈਟ ਸੀ-1 ਵਿੱਚ, ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਾਰੀਖਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

3.ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਅਣਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਆਪਣੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਾਲੇ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਸੀ-2 ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਹਰੇਕ ਰਾਜ/ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਰਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੈਰਾ-2(ਏ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 12 ਫੌਂਟ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਪੋਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਘੰਟੇ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਜ/ਯੂਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਐਲਾਨਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪੇਪਰ ਕਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੋਣ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਇਨਕਾਰ/ਅਸਫਲਤਾ

ਨੂੰ ਚੋਣ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ (ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ) ਆਰਡਰ, 1968 ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-16ਏ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਫਲਤਾ/ਇਨਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

4.ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਆਵਾਸ ਖਿਲਾਫ ਬਕਾਇਆ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਫਾਰਮ-26 ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਈਟਮ (8) ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਐਲਾਨ/ਵੇਰਵੇ ਫਾਰਮ-26 ਦੇ ਆਈਟਮ 8(ਆਈ) ਵਿੱਚ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 509/11//2004-ਜੇ.ਐਸ.ਆਈ, ਮਿਤੀ 3 ਫਰਵਰੀ, 2016 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਪਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੁਣ ਫਾਰਮ-26 ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਾਗ ਹਨ।

5. ਇਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਸੁਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।*

15. ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਰੀਖਾਂ 'ਤੇ ਪਰ ਜੋ 48 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਘੰਟੇ, ਪੋਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਗੈਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਬੰਧਤ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅੱਗੇ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ। ਅਜਿਹੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਫਾਰਮ-26 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਵੀਂ ਪਾਈ ਗਈ ਆਈਟਮ (6A) ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਫਾਰਮ ਸੀ ਸੀ-1; ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ “ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ” ਫਾਰਮ ਸੀ-4 ਅਤੇ ਫਾਰਮ 26 ਵਿੱਚ ਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 4A ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਚੋਣ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਆਮਦਨ ਰਿਟਰਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ। ਫਾਰਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 26 ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਲਈ ਕਾਲਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦਾਹਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਬੰਧਤ ਫਾਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਫਾਰਮ 26 ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ (ਕਲਾਜ਼ 6ਏ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"ਫਾਰਮ 26

(ਨਿਯਮ 4A ਦੇਖੋ)

ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਲਈ ਚੋਣ ਲਈ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਪੀਪਲਜ਼ ਹਾਊਸ (ਲੋਕ ਸਭਾ) (ਘਰ ਦਾ ਨਾਮ) ਤੋਂ 05-ਅਹਰੀਬਰਦ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ (ਹਲਕੇ ਦਾ ਨਾਮ) ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟ: ਡਿਜੀਟਲ

PART-A

ਮੈਂ, ਭੀਮਰਾਓ ਬਸਵੰਤਰਾਓ ਪਾਟਿਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸਵਰਗੀ ਬਸਵੰਤਰਾਓ ਪਾਟਿਲ, ਉਮਰ 63 ਸਾਲ, ਨਿਵਾਸੀ ਐਚ.ਨੰ.1-9, ਸ਼੍ਰੀਪੁਰ ਪਿੰਡ, ਮਦਨੂਰ ਮੰਡਲ, ਕਾਮਾਰੇਡੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਤੇਲੰਗਾਨਾ-503309, ਉਪਰੋਕਤ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁਖਤਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ।

xxxxxx

xxxxxx

(5) ਲੰਬਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ

i) ਮੈਂ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲਾ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਟਿਕ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪ (ii) ਦੇ ਖਿਲਾਫ NOT APPLICABLE ਲਿਖੋ)

ਜਾਂ

ii) ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿੰਨ ਲਿਖੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਲੰਬਿਤ ਹਨ:

(ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਲੰਬਿਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਟਿਕ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪ (i) ਨੂੰ ਕੱਟੋ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੇਰਵੇ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚ ਦਿਓ) (e) ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਮਾਮਲੇ (i) ਮੈਂ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। (ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਟਿਕ ਕਰੋ ਅਤੇ NOT ਜਾਂ (ii) ਮੈਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹਾਂ: NOT APPLICABLE (ਜੇਕਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਟਿਕ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪ (i) ਨੂੰ ਕੱਟੋ, ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਦਿਓ):

(6A) ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਲੰਬਿਤ ਸਾਰੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ (5) ਅਤੇ (6) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਅੱਪਡੇਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ: 'ਹਾਂ'।"

16. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਜਵਾਬੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਝੂਠਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਐਕਟ, 1948 ਅਤੇ ਪੇਮੈਂਟ ਆਫ ਵੇਜਿਜ਼ ਐਕਟ, 1936 ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 33A ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ [ਸੈਕਸ਼ਨ 33A(1)]। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਸੈਕਸ਼ਨ 33A(1)(ii) ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 8(1) ਜਾਂ (2) ਜਾਂ (3) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਕਲਾਸਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਨਾ-ਖੁਲਾਸਾ ਜਿਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

17.ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਸਬੰਧੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਨਿਊਨਤਮ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਜਿਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਗੜ੍ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਊਨਤਮ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਝੂਠੇ ਹਨ ਜਿਉਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਗੜ੍ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜੰਗਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲੰਬਿਤ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਆਦੇਸ਼ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨਿਊਨਤਮ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

18.ਹਵਾ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੜ੍ਹਵਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

1.ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਬੀ. ਪਾਟਿਲ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੈਸਰਜ਼. ਪਾਟਿਲ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ, ਪੁਤਰ ਅਣਜਾਣ, ਸਰਗੇਟ, ਪੁਣੇ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ

2. ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਇਣ ਸਿੰਘ, ਪੁਤਰ ਸਵਰਗੀ ਰਾਮ ਚਬੀਲਾ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨਗਰ, ਪੀ.ਐਸ.-ਗੜ੍ਹਵਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਗੜ੍ਹਵਾ। [ਏ.ਜੀ.ਐਮ., ਪਾਟਿਲ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ, ਕੁਚੇਰੀ ਰੋਡ, ਪੀ.ਐਸ.-ਗੜ੍ਹਵਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਗੜ੍ਹਵਾ।]

3. ਸੰਤੋਸ਼ ਸਿਨਹਾ, ਪੁੱਤਰ ਰਾਧਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿਨਹਾ, ਬਿਜਲੀ ਕਾਲੋਨੀ, ਪੀ.ਐਸ.-ਗੜ੍ਹਵਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਗੜ੍ਹਵਾ। [ਕਾਮਿਆ, ਪਾਟਿਲ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ, ਪੁਣੇ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ।]

4. ਧਰਮਰਾਜ, ਪੁੱਤਰ ਅਣਜਾਣ, ਪਾਟਿਲ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ, ਸਰਗੇਟ, ਪੁਣੇ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ।

5. ਸ੍ਰੀ ਰੰਜਨ ਦਾਸ, ਪੁੱਤਰ ਚਕ੍ਰਧਰ ਦਾਸ, 1917 ਪੋਖਾਨਪੁਟ, ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ.

ਜੰਗਲ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਬਤੀ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ/ਸ਼ਿਕਾਇਤ - ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਮ.ਬੀ. ਪਾਟਿਲ ਬੀ.ਬੀ. ਪਾਟਿਲ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ [ਰਾਮਾਇਣ ਸਿੰਘ, ਸੰਤੋਸ਼ ਸਿਨਹਾ, ਧਰਮਰਾਜ ਅਤੇ ਰੰਜਨ ਦਾਸ] ਦੀ ਮਿਤੀ 19.03.2013 ਹੈ। 02.04.2013 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਆਰਡਰ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ [ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ] ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਜੰਗਲ ਖੇਤਰ ਦੇ 1/3ਰਡ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਚਿੱਪਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੰਗਲ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, 20.03.2013 ਨੂੰ 5000 ਘਣ ਫੁੱਟ ਦੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਬੋਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 28.06.2013 ਦੀ ਆਰਡਰ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸੰਤੋਸ਼ ਸਿਨਹਾ, ਰਾਮਾਇਣ ਸਿੰਘ, ਧਰਮਰਾਜ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਐਮ.ਬੀ. ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।

19. ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਿਛਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33A ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਵਰਣਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

20. ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਚਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਐਕਟ, 1948 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਧਾਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਅਧਿਕਤਮ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਜੇਲ ਜਾਂ ₹ 500/- ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 22A ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ₹500/- ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਵੇਤਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਐਕਟ, 1936 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਧਾਰਾ 20 ਹੈ, ਜੋ ਅਧਿਕਤਮ ₹7500/- ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਗਲੀ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਜੇਲ ਹੈ ਜੋ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

21. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਧਾਰਸ਼ਿਲਾ ਇਸ ਤਰਕ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪਲੀਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ

ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਆਰਡਰ XII ਨਿਯਮ 6 ਸੀਪੀਸੀ (ਸਵੀਕਾਰਤੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਸਵੀਕਾਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ"(1) ਜਿੱਥੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਸਵੀਕਾਰਤੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਪਲੀਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਚਾਹੇਮੌਖਿਕ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲੱਗੇ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਵੀਕਾਰਤੀਆਂਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ।

(2) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਫੈਸਲਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਉਹ ਮਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।"

22. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ XII, ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ 1 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ "ਹੋਰ" ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਪਲੀਤਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਪਲੀਤਾ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤੱਥ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਚਾਲਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ (ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨ) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

23. ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ ਜੰਗਲਾਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਸੱਚੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨਜ਼, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ (ਅਰਥਾਤ, "ਬੀ.ਬੀ. ਪਾਟਿਲ) ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 340 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਘਿਣਾਉਣੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ (ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 27 ਵਿੱਚ) ਕਿ "ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ" ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਅਸਲੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਦਾਲਤੀ ਰਿਕਾਰਡ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ। ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਤ ਆਰਡਰ XII ਨਿਯਮ 6 ਸੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ (ਅਰਥਾਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ "ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ") ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੈ, ਬੀ ਬੀ ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਿਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਉਹ ਸੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ, ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਬੀ. ਪਾਟਿਲ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਰਿਕਾਰਡ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਤੱਥਾਂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਨਤੀਜਾ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

24. ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਸੱਤਵੀਂ ਨਿਯਮ 11, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਪਲੇਂਟ (ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ) ਦੀ ਆਂਸ਼ਿਕ ਅਸਵੀਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਸਜਲ ਗਲਾਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਨਵੀਲਨ ਮਰਚੈਂਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸੀ:

“ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜੇ ਪਲੇਂਟ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਪਲੇਂਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਡਰ ਸੱਤਵੀਂ ਨਿਯਮ 11 ਅਧੀਨ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਪਲੇਂਟ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਿਲਾਫ ਬਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਰਡਰ ਸੱਤਵੀਂ ਨਿਯਮ 11 ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਕੱਦਮਾ

ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਰਾਇਲ ਲਈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਸਿਦਾਂਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਡੀ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਵੀ. ਜਾਨਕੀਰਾਮਨ10 ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੇ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ:

"ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜੇ ਬੇਅਸਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11(ਏ) ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11(ਏ) ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ, ਪਲੇਂਟ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਂਸ਼ਿਕ ਅਸਵੀਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।"

25. ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਕਿ ਆਰਡਰ ਬਾਰਾਂ ਨਿਯਮ 6, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਕਲਪਿਕ ਹੈ ਪਰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦ ਤੱਕ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਿਮਾਨੀ ਅਲੋਇਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਟਾਟਾ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ," ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ:

"ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕ "ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀ" ਉੱਤੇ ਇਕ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਕ ਜਾਗਰੂਕ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਆਰਡਰ 12 ਨਿਯਮ 6 ਇਕ ਸਮਰੱਥਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਨਿਵਾਰਯ ਪਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੀ ਨਿਆਇਕ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਕ ਫੈਸਲਾ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਇਲਾਜ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਹੱਕ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕ ਸਪੱਸ਼ਟ 'ਸਵੀਕਾਰੋਕਤੀ' ਹੋਵੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। (ਦੇਖੋ ਵੀ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ 2000 (ਸੁਪ) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 187; ਕਾਜ਼ਮ ਕਪਾਹੀ ਬਨਾਮ ਲਾਲ ਚੰਦ ਪਬਲਿਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ 2010 (4) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 422 ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਡੀਜ਼ਲਜ਼ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚੱਢਾ 2010) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 526"

26. ਇਸਤਿਸਨਾ ਦੇਖਣ 'ਤੇ ਸਾਫ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਲੰਬਿਤ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਫੌਂਟ ਦਾ ਆਕਾਰ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 11 ਜਾਂ ਆਰਡਰ XII ਨਿਯਮ 6 ਅਧੀਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਨਾ-ਖੁਲਾਸੇ ਸਬੰਧੀ ਦੋਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ (ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਾ-ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ) [2023] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਚੋਣ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ (ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ) ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਨਾਮ ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਸਰ, ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਵਿਰੇਂਦਰ ਨਾਥ

ਗੌਤਮ ਬਨਾਮ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ12 ਵਿੱਚ:

"52. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

27. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸੂਚਿਤ ਚੋਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀਮਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਰਾਜ ਲਈ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਕਠਿਨ ਲੜਾਈ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਣਖਿਲਾਈ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 326 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਰੀਖ਼ 'ਤੇ ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਗਰਿਕਤਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ, ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ"। ਅਨੁਚਛੇਦ 325 ਇੱਕ ਗੈਰ-ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"325. ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਵਰਗ ਜਾਂ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼, ਚੋਣ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਦਨ ਲਈ ਚੋਣ ਲਈ ਹਰ ਖੇਤਰੀ ਹਲਕੇ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਚੋਣ ਰੋਲ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੋਣ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਸਿਰਫ ਧਰਮ, ਜਾਤ, ਵਰਗ, ਲਿੰਗ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।" ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ "ਸਿਰਫ" ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਯੋਤੀ ਬਸੂ ਬਨਾਮ ਦੇਬੀ ਘੋਸਾਲ,13 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ:

“ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ, ਅਜੀਬੋਗਰੀਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਗਾ ਕਿ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਮੌਡਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਭਾਵ, ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਆਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਅਰਥਪੂਰਨ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਭਿੰਨ ਅੰਗ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ....."

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 123 ਵਿੱਚ, ਓ. ਚਿੰਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ:

“(Z) ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ; ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਪਰ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(a) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣਾ ਵੋਟਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।”

28. ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦੇ ਵੋਟਰ ਜਾਂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ- ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ- ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸਮ□ੱਧ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਆਯਾਮ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੰਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਛੁਪਾਏ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ।

ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਸਬੰਧੀ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੇਸ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ, ਜਿਥੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਭਵਤ: ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਅਤੇ ਕੀ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਹਨ, ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਰਗੁਏਂਡੋ ਜੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਗੰਣ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਸ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ (ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

29 .ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate